

כִּשְׁם שְׁאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׁוִין זֶה לְזֶה

נספח 2 דף מקורות ב

לימוד בחברותא או בקבוצות

המחלוקת ודעות שונות

1. מבוא: קראו קטע זה.

במקורות הקודמים למדנו שריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. מחלוקת בין בית שמאי ובית הלל היא דוגמה לתפיסה של היהדות בניהול מחלוקת - היהדות רואה לנכון לבחון, לבדוק ולעורר דיון. רובו של התלמוד הבבלי עוסק בבירור דעות שונות ובשמיעתן. בפרקי אבות נאמר:

"כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים.
איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים - זו מחלוקת הלל ושמאי,
ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קורח וכל עדתו."

במחלוקת שהיא לשם שמים יש מקום לשתי הדעות שיתקיימו זו לצד זו לאורך שנים. כשחיים במרחב משותף, באופן טבעי יש דעות שונות, ועל כן יש לתת מקום לשמיעת כל הדעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה, אך ההבדלים בדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. חכמים לימדונו שכל דעה היא ראויה, גם אם בסופו של דבר אין נוהגים לפיה. כאשר מנהלים חיים משותפים בחברה עלינו להקשיב לדעות השונות, עלינו לשמוח לא רק בזכות דעתנו האישית הנאמרת, אלא גם בגלל שיש דעה המתנגדת לנו.

2. עיינו בסיפור הבא ולמדו קטע זה באמצעות השאלות המכוננות.

מחלוקת בית שמאי ובית הלל / תלמוד בבלי, מסכת עירובין, דף י"ג, עמוד ב'

אָמַר ר' אַבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל:
שְׁלֹשׁ שְׁנִים נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל,
הִלְלוּ אוֹמְרִים: הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ וְהִלְלוּ אוֹמְרִים: הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ.
יִצְאָה בֵּת קוֹל וְאָמְרָה: אֵלּוּ וְאֵלּוּ דְבָרֵי אֱ-לֵהִים חַיִּים הֵן, וְהִלְכָה כְּבֵית הַלֵּל?
וְכִי (וּשְׂוֹאִלִים) מֵאַחַר שְׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ דְבָרֵי אֱ-לֵהִים חַיִּים הֵם מִפְּנֵי מָה זָכוּ בֵּית הַלֵּל
לְקַבֹּעַ הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ?
מִפְּנֵי שְׁנוּחִין לְבֵרִית, וְעֹלּוּבִין (מִנִּיחִים עַצְמָם לְהִפְגַּע וּסּוֹבְלִים עֲלֵבוֹנָם)
הֵיוּ, (וּכְשֵׁהוּ שׁוֹנִין בַּמִּשְׁנָה) הֵיוּ שׁוֹנִין דְּבָרֵיהֶן וְדְבָרֵי בֵּית שְׁמַאי,
וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁמַקְדִּימִין (בְּנִיסוּחַ הַדְּבָרִים בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד אֶת) דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי לְדְבָרֵיהֶן.

- "אלו ואלו דברי אלהים חיים" - איך ייתכן שיהיו שתי דעות שונות על הדרך שבה צריך לנהוג ושתיהן נכונות?
- מדוע נקבע שההלכה כדברי בית הלל? (שלוש סיבות)
- מהו הצד החיובי במחלוקת? למדנו שבאופן טבעי ריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה, אך הבדלי הדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. חכמים לימדונו שכל דעה של היא ראויה, גם אם בסופו של דבר אין נוהגים לפיה.

²התלמידים שלמדו בבית מדרשם נקראו בית הלל ובית שמאי. כל בית נודע באופיו המיוחד, על פי גישת הרב המייסד - הלל ושמאי. ברבות השנים, הפכה שיטתם של בית הלל לשיטה הרווחת בקרב חכמי ההלכה. חכמי בית שמאי נותרו בעמדת מיעוט ונקבעה הלכה כבית הלל.

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

בפירושו לביטוי "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", הסביר הרב קוק (עולת ראייה, א' עמ' של) שעל ידי כל הצדדים שבמחלוקת מתרבה השלמות בעולם..
אדם אומר דעה אחת, וחברו אומר דעה הפוכה. על שניהם לשמוח לא רק בזכות דעתם האישית אלא גם בגלל שיש דעה המתנגדת להם.

3. עיינו בסיפור הבא והסבירו קטע זה באמצעות השאלות המכוונות.

קביעת ההלכה ביבנה/ תוספתא, עדיות א'

לעולם הלכה כדברי המרובין.

לא הוזכרו דברי היחיד בין המרובין, אלא שמא הוצרך להן שעה, ויסמכו עליהן. וחכמים אומרים:
לא הוזכרו דברי יחיד בין המרובין, אלא מתוך שזה אומר טהור, וזה אומר טמא כדברי רבי אליעזר, יאמרו לו: **כדברי רבי אליעזר שמעת.**

לאחר החורבן וביטול הסנהדרין, היה חשש שתהיה התורה כשתי תורות ולא תהיה אחידות בשמירת המצוות. כדי למנוע מצב כזה החלו חכמי כרם ביבנה, ורבן גמליאל בראשם, לפסוק הלכות במחלוקות, ולהכריח את הכול לצייט להלכות שקבעו.

- כיצד פסקו הלכה?
- מדוע היה צורך להזכיר את הדעה היחידה? (שתי סיבות)
- כיצד אתם קובעים מה לעשות כאשר יש מחלוקת בכיתה או בבית?
- היכן משתמשים בקביעת ההחלטה על פי רוב במדינת ישראל? הביאו דוגמאות.

דעות שונות והניגוד ביניהן לא גרמו חלילה לאיבה בין בית הלל לבית שמאי, אלא לחיבה ולאחווה ביניהם. התלמוד (יבמות דף י"ד) מעיד: "אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל, לא נמנעו בית שמאי לשאת נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי. ללמדך, **שחיבה ורעות נוהגים זה בזה**, לקיים מה שנאמר (זכריה ח', י"ט): 'האמת והשלום אהבו'."

במרחב משותף אנו נתקלים בדעות שונות מנוגדות. לא תמיד אנו מסכימים, אך תמיד עלינו לזכור: אנחנו לא מסכימים זה עם זה, אבל צריך לשמור על יחסים של חיבה ורעות.

4. היערכו לדווח במליאה לאור הלימוד שלכם, נא שימו לב לשאלות הבאות:

- נסו לברר על מה היו המחלוקות ואי ההסכמה בתקופת הירצחו של ראש הממשלה יצחק רבין.
- לאור דברי חכמים, מה עלינו ללמוד לאחר הרצח הנורא של ראש הממשלה?